

13.12.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**13 Aralık 2023
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

13 Aralık 2023 Çarşamba

YASAMA BÖLÜMÜ

KANUN

7480 Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Ekvator Ginesi Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

MİLLETLERARASI ANDLAŞMALAR

- Türk Yatırım Fonu Kuruluş Anlaşmasının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7948)
- Türkiye Cumhuriyeti ile Kongo Demokratik Cumhuriyeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığı ile Vergiden Kaçınmaya Engel Olma Anlaşmasının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7949)
- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Suudi Arabistan Krallığı Hükümeti Arasında Enerji Alanında Mutabakat Zaptının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7950)

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

- Antalya, Balıkesir, İstanbul, İzmir, Kütahya, Manisa, Muğla, Mersin, Sivas, Trabzon ve Yozgat İllerinde Bulunan Bazı Alanların Orman Sınırları Dışına Çıkartılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 7951)
- Polietilen Tereftalat Cips İthalatında Korunma Önlemi Uygulanmasına İlişkin Karar (Karar Sayısı: 7952)

YÖNETMELİK

- İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

- Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair 7440 Sayılı Kanun Genel Tebliği (Seri No: 5)
- Gümrük Genel Tebliği (Uluslararası Anlaşmalar) (Seri No: 10)’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Uluslararası Anlaşmalar) (Seri No: 11)
- Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) (Seri No: 202)
- İthalatta Korunma Önlemlerine İlişkin Tebliğ (No: 2023/7)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 11/10/2023 Tarihli ve E: 2021/14, K: 2023/173 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 11/10/2023 Tarihli ve E: 2023/60, K: 2023/176 Sayılı Kararı

Yeni Yüzyılda Türkiye Tohumculuk Zirvesi başladı

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, Türkşeker 2023 ve Türkşeker 2053 şeker pancarı çeşitlerinin geliştirildiğini belirterek, "Cumhuriyet tarihinin ilk milli ve yerli, hastalıklara dayanıklı şeker pancarını 2025 yılından itibaren çiftçimizle buluşturacağız." dedi.

Yumaklı, Antalya'da bir otelde düzenlenen Yeni Yüzyılda Türkiye Tohumculuk Zirvesi'ne bir video mesaj yolladı.

Videoda, bitkisel üretime yapılacak en önemli altyapı yatırımının tohumculuk olduğunu vurgulayan Yumaklı, tohumculuk sektörüne yönelik politikaları ön planda tuttuklarını söyledi.

Yumaklı, mevzuat çalışmaları başta olmak üzere, sektörün rekabet gücünü artırmak için önemli çalışmalar yürütmeye devam ettiklerine işaret ederek, "Sektörün gelişimi ve çiftçi-tohumcu entegrasyonunu sağlamak için önemli miktarda destek ve hibe verdik. Bu çalışmalarla, tohumun yetersiz olduğu türlerde üretimi arttırdık. Bunların sonucu olarak bugün, ülkemizde kullanılan tohumların yüzde 97'si yurt içinde üretiliyor. Son 21 yılda tohumluk üretimimizi 10 kat artırdık. Sektör 97 ülkeye ihracat yapıp, ekonomiye 233 milyon dolarlık katkı sağlayan bir konuma geldi." ifadelerini kullandı.

Şeker pancarı tohumunun ağırlıklı olarak ithal edildiğine dikkati çeken Yumaklı, "Türk Şeker Genel Müdürlüğümüz, yoğun ıslah çalışmaları sonucunda Türkşeker 2023 ve Türkşeker 2053 şeker pancarı çeşitlerini geliştirdi. Böylece, Cumhuriyet tarihinin ilk

milli ve yerli, hastalıklara dayanıklı şeker pancarını 2025 yılından itibaren çiftçimizle buluşturacağız. İnşallah yerli ve milli tohumculuğu geliştirmek üzere İhtisas Tohum Üretim Bölgeleri oluşturacağız." değerlendirmesinde bulundu.

Yumaklı, dünya tohum ticaretinin yaklaşık 50 milyar dolar olduğunu anımsatarak, sektörün buradaki payının artırılması gerektiğini anlattı.

"Kaliteli ve dayanıklı tohumların üretimini artırmalıyız"

Zirvede konuşan Tarım ve Orman Bakan Yardımcısı Ahmet Gümen de, sektörün dünyadaki gelişmelere uyumlu olarak büyümesi, rekabet gücünü artırması gerektiğini belirterek, "Tarımsal üretimi etkileyen zorluklara karşı kararlılıkla mücadele etmeli ve sektörümüzü geleceğe taşıyacak adımları birlikte atmamızdır. Öncelikle, araştırma ve geliştirme faaliyetlerine daha fazla yatırım yaparak, kaliteli ve dayanıklı tohumların üretimini artırmalıyız. Ayrıca, çiftçilerimizin eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi de sektörümüzün gelişimine büyük katkı sağlayacaktır." ifadelerini kullandı.

"Fidancılıkta sertifikalandırma maliyeti azaltılmalı"

Türkiye Tohumcular Birliği (TÜRKTÖB) Yönetim Kurulu Başkanı Hacı Ömer Güler de, yerli ve milli tohumluk üretiminin, ülke ihtiyacını karşılama oranının, stratejik ürünlerde yüzde 100'ün üzerinde, diğer ürünlerde ise yüzde 100'e çok yakın olduğunu belirterek, üretimin artarak devam ettiğini anlattı.

Sektörün ihtiyaçlarına da değinen Güler, tohumculuk sektörünün en önemli ihtiyacının, bitki ıslahı ve çeşit geliştirme olduğunu vurguladı.

Güler, tarımsal desteklerde tohumculuğun oranının artırılması gerektiğinin altını çizerek, şunları kaydetti:

"Sertifikalı tohum kullanım destekleri, tohumluk satış fiyatları ve artan girdi maliyetlerine uygun olarak düzenlenmeli. Fidancılıkta kayıt dışı üretimin en önemli nedeni olan sertifikalandırma maliyeti azaltılmalı, fidan etiketi basma yetkisi TÜRKTÖB'a verilmeli. İşletmelerimiz KOBİ kapsamına alınmalı, böylelikle KOSGEB desteklerinden yararlanmaları sağlanmalıdır. Ayrıca, tohumculuk desteklemelerini TÜRKTÖB ve Alt Birlikleri kanalıyla üreticilere ulaştırmaya talibiz."

İki gün sürecek Yeni Yüzyılında Türkiye Tohumculuk Zirvesi, açılış konuşmalarının ardından panellerle devam etti.

Yurtdışından gıdaya talep var ihracatçılar ‘karantina’ istiyor

Yaş meyve ve sebze 2023'ün 11 aylık döneminde Türkiye genelinde ihracat yüzde 18,4'lük artışla 3 milyar doları aştı.

İmam GÜNEŞ

Türkiye ihracatı, birçok sektörde gerileme kaydederken, yüz güldüren sektörlerin başında gıda ürünleri geliyor. Gıda ürünlerinde arasında önemli büyüme kaydeden sektörlerden biri de yaş meyve ve sebze. Bu yılın 11 aylık döneminde Türkiye geneli yaş meyve sebze ihracatı yüzde 18,4'lük artışla 3 milyar doları aştı. Uludağ Yaş Meyve Sebze İhracatçıları Birliği'nden (UYMSİB) yapılan ihracatta da artış söz konusu. UYMSİB, Ocak-Kasım dönemini ihracatında yüzde 38,8'lik artışla 184,8 milyon dolarlık ihracat geliri elde etti. UYMSİB Başkanı Prof. Dr. Senih Yazgan, mevcut ihracatın en aza iki katına ulaşılması için ihracat potansiyeli olan tüm ürünlere ilişkin karantina protokolü çalışmalarının tamamlanması gerektiğinin altını çizdi.

Ülkelerin uyguladığı 'zirai karantina' uygulaması nedeniyle birçok ülkeye potansiyelin altında ihracat yapıldığını kaydeden Yazgan, "Mısır, yeni protokoller imzalayarak ciddi bir ihracatçı oldu. İhracatı artırmak için bu protokolleri imzalamamız lazım. Özellikle de Uzakdoğu pazarında ihracatımızı geliştirilebilmesi amacıyla, ihracat potansiyeli olan tüm ürünlerimize ilişkin karantina çalışmalarının tamamlanması gerekiyor. Bu ülkelere çok talep alıyoruz. Protokollerimiz olsaydı ihracatımız en az 2 katı artardı" dedi.

Mısır, rekabette öne çıktı

Mevcut kur politikası ile rekabet etmenin zor olduğundan bahseden Yazgan, “Bastırılmış döviz kuru ile ihracat yapmaya çalışıyoruz. Seçim sonrası kurda bir sıçrama olacağını düşünüyoruz ama tahmin etmek de zor. Üretici açıklanan alım fiyatlarına bağımlı hale gelirken, yüksek enflasyon, döviz kurlarına bağlı olarak artan girdi ve işçilik maliyetleri ile rekabetçiliğini de kaybediyor. Bugün Mısır çok güçlü bir rakip oldu bize. Yine İtalya, İspanya, Yunanistan da rakiplerimiz arasında. Biz üretim kapasitesi açısından hepsinden daha güçlüydük, fiyatları biz regüle ediyorduk. Şimdi bu maliyetlerle bu gücü de kaybediyoruz. Bir ülkedeki alıcıya kilo bazında 1,1 dolar fiyat veriyoruz. Mısırlı firmalar 0,8 dolar veriyor. Dolar kurunun en az 35 TL olması. Aksi halde fiyat rekabetçiliği sağlayamayız.”

“Ülkemizin tarım haritasını çıkarmak kaçınılmaz hale geldi”

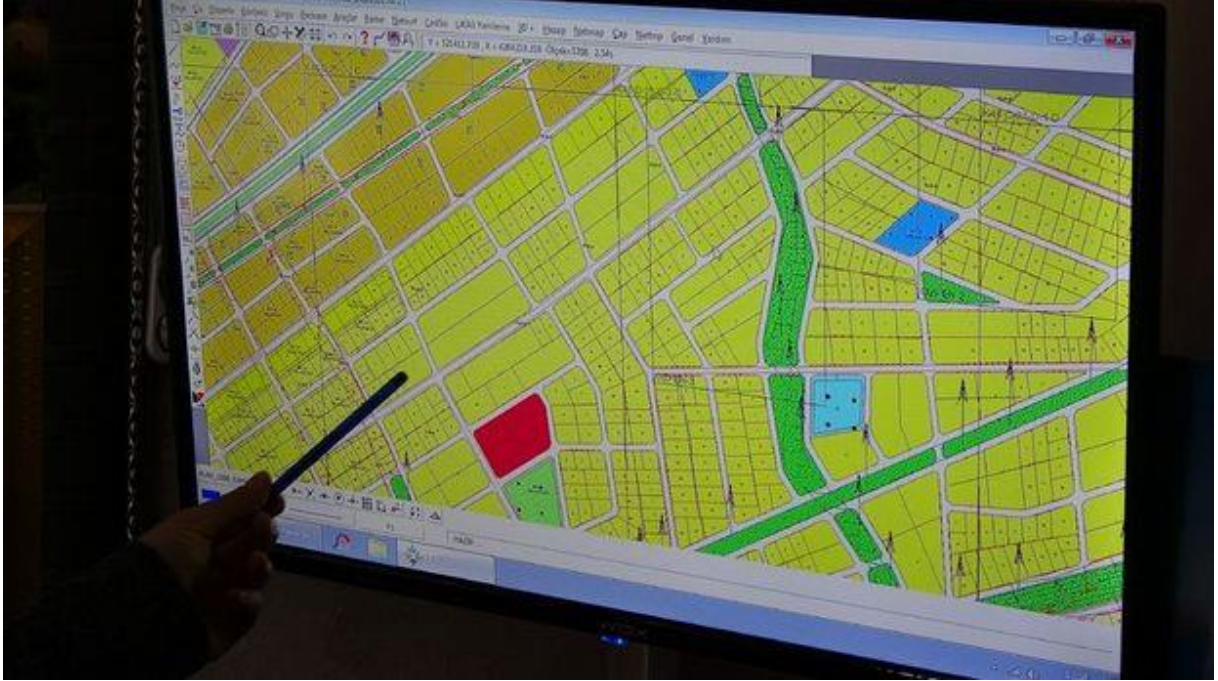
Tarımdaki temel sıkıntıyı planlamanın olmamasına bağlayan UYMSİB Başkanı Prof. Dr. Senih Yazgan, bir günde alınan ihracat yasakları gibi kararlar nedeniyle yabancı alıcılarla yıllardır kurulan iş birlikleri bitme tehlikesi yaşadığını vurguladı. Bu kararlar neticesinde güven problemi oluştuğunu aktaran Yazgan, şunları söyledi: “Eğer ihracatçı olacağız diyorsak, Tarım Bakanlığı’nın sektör paydaşlarının da görüşünü olarak kısa orta ve uzun vadeli olmak üzere çok ciddi planlama yapması, hükümetin buna göre destek mekanizmalarını şekillendirmesi ve uygulaması lazım. Ülkemizin tarım haritasını çıkarmak, üretim ve desteklemeyi buna göre yapmak artık kaçınılmaz hale geldi. Üreticinin bilinçlendirilmesi, verilecek desteklerle girdi maliyetlerinin düşürülmesi, desteklerin arazi başına değil üretimi teşvik edecek şekilde yapılandırılması ve mutlaka tarım sektöründe Ar-Ge’ye ağırlık verilmesi ilk akla gelenlerden.”

Kapıkule trafiği 4 güne çıktı, analiz için TIR’ları bekletiyorlar

Kapıkule’de bekleme süresinin 4 güne çıktığına dikkat çeken UYMSİB Başkanı Prof. Dr. Senih Yazgan, şu açıklamaları yaptı: “Bir TIR 4 günden önce çıkamıyor. Pestisit analizi yapacağız diyorlar, ürünleri araçtan indirip 300 kilometre mesafede yer alan Sofya’daki laboratuvara götürüyorlar. Sonuçlar en erken 1 gün sonra çıkıyor. Bazen TIR’ın tamamını indirip analiz ediyorlar. Bu durum bize hem kalite hem teslimat süresi açısından sorun oluyor. Kapıkuleye de laboratuvar kurulması lazım. Sonuçta ürünlerimiz uzun süre beklemeye dayanacak ürünler değil. Biz AB Parlamentosu’ndaki toplantıda paydaşlarımıza da söyledik. Biz AB ülkesine müdahale edemiyoruz diyorlar. Müşterilerimize şu gün teslim edeceğiz diyoruz, bizlere gecikme için serzenişte bulunuyorlar. Geçiş kapısı ve alan sayısının acilen artırılması lazım.”

Yabancıların arsa alımına engel

Yabancıların taşınmaz alımıyla vatandaşlık kazanabilmesine ilişkin uygulamaya arsa üzerinde yapı bulunma şartı getirildi.

Yabancıların Türkiye vatandaşlığı için arsa alabilmesinin önüne geçildi.

Yabancıların Türkiye'de 400 bin dolar tutarında taşınmaz satın alarak vatandaşlık kazanabilmesine yönelik uygulamada değişikliğe gidilerek vatandaşlık edinimi için yapılan alımlara arsaların üzerinde yapı bulunması şartı getirildi.

Türk vatandaşlığı kanununun uygulanmasına ilişkin yönetmelikte değişiklik yapan yönetmelik Resmi Gazete'de yayımlandı.

Yönetmelikte yapılan düzenlemeyle, söz konusu yönetmeliğin yabancıların Türkiye'de 400 bin dolar tutarında taşınmaz edinimiyle vatandaşlık kazanabilmesine yönelik uygulama maddesi "400 bin dolar tutarındaki kat mülkiyeti veya kat irtifakı kurulmuş ya da üzerinde yapı bulunan arsa vasıflı taşınmaz" şeklinde değiştirildi.

Düzenlemenin önceki halinde sadece "En az 400 bin Amerikan Doları veya karşılığı **Döviz** tutarındaki taşınmaz" ifadesi yer alıyordu.

Irak, yasaklarla Türk gıda firmalarını yatırıma zorluyor

Son dönemde özellikle gıda alanında yerli üretime yönelen Irak, ithal ürünlere vergi ve yasaklar getirmeye başladı. Yaşanan bu süreç Türk gıda ihracatının da zor bir süreçten geçmesine neden oldu. Hububat başta olmak üzere çeşitli ürünlere ilave vergiler getiren Irak'ın gıda firmalarını yatırım yapmaya zorladığı ifade edildi.

Mehmet Hanifi GÜLEL

Hububat başta olmak üzere çeşitli ürünlere ilave vergiler getiren Irak, ithal ürünlere karşı getirdiği vergi ve yasakları genişletiyor. Gıdada yerli üretime yönelen Irak, son olarak meyve suyu ithalatını yasaklarken hamur ve kek ürünleri ithalatını önlemek içinde karar aldı. Yeni yasakların 2024'te yürürlüğe girmesi bekleniyor.

Türkiye'nin gıda ihracatında ilk sırada yer alan ülke, ihracatçının da zor bir süreçten geçmesine neden olurken Türkiye'den özellikle gıda firmalarını yatırım yapmaya zorladığı ifade ediliyor. Irak'ta süregelen güvenlik endişeleri, yatırım ortamındaki diğer zorluklar gibi sebeplerle Türk girişimcilerin yatırıma sıcak bakmadığı da anlatıldı. Bu yılın 11 aylık döneminde, Türkiye'den Irak'a yapılan hububat sektörü ihracatı yüzde 8,9 azalarak 2.1 milyar dolardan 1.9 milyar dolara gerildi.

GAİB'ten yapılan sektör ihracatı ise yüzde 5,4 değer kaybederek yaklaşık 1.2 milyar dolardan 1.1 milyar dolara geriledi. Irak'a bu yılın ilk 10 ayında 2 milyar 564 milyon dolarlık ihracat yapıldı. En çok ihraç edilen gıda ürünü un, şeker ve şekerli mamuller, beyaz et ve bakliyat yer alıyor.

“Yatırım yapan ve hazırlık yapan firmalar var”

Güneydoğu Anadolu Hububat Bakliyat Yağlı Tohumlar ve Mamulleri İhracatçıları Birliği (GAİB) Başkanı Celal Kadooğlu, şu an sektörlerinde Irak'ta hali hazırda yatırımları bulunan veya yatırım hazırlığında olan firmaların olduğunu belirterek, “Ülkemizin sahip olduğu bilgi birikimine Irak pazarında büyük ihtiyaç var ve Irak hükümeti bu anlamda başta ülkemizden olmak üzere dışarıdan gelecek yabancı yatırımlara oldukça açık.

Zaten Irak'taki ithalat yasaklarının hedeflerinden biri de yatırımcıyı kendi ülkesine çekmek.

Devletimizin alacağı önlemler ile ülkemizi firmalarımız için daha cazip bir yatırım ortamına dönüştürmesi ve firmalarımızın yatırımlarını ülkemizde yapması bizim her zaman önceliğimizdir. Çünkü, ülkemize yapılan her bir yatırım maddi getirilerinin ötesinde birçok sosyal pozitif dışsallığı da beraberinde getiriyor” dedi.

Güneydoğu kısıtlamalardan çok daha fazla etkilenecek

Irak pazarında son yıllarda yaşanan darboğaz sebebiyle ihracatta bir düşüş trendinin hakim olduğunu ifade eden Kadooğlu, Irak'ın ithal ikameci bir politika izliyor olması, ithalatı önlemek üzere başta hububat ürünleri olmak üzere çeşitli ürünlerimize ilave vergiler getirmesi, yasaklara başvurması neticesinde ihracatın daha zor bir patikaya girdiğini söyledi.

Tüm kayıplara rağmen Irak'ın hala sektörlerinin en önemli ihracat pazarı konumunda olduğunu kaydeden Kadooğlu, “Hamur ve kek ihracat yasağının önümüzdeki günlerde uygulanmaya başlanacak. Bu yasakların ihracatımızı çok olumsuz etkileyeceğini düşünüyorum. İhracatının büyük kısmı Irak'a olan Güneydoğu Anadolu Bölgesi bu kısıtlamalardan çok daha fazla etkilenecek.

Özellikle bölgemizin sektörümüzdeki ikinci büyük ihracat kenti Mardin ve bilhassa Kızıltepe Organize Sanayisi, çok büyük ölçüde sektör ürünlerimizi üretiyor ve binlerce kişinin istihdam edildiği çok sayıda işletme ihracatının tamamını Irak'a yapıyor. Bu bakımdan Irak pazarındaki söz konusu olumsuz gelişmelerin ihracat kaybının ötesinde sosyal bir probleme dönüşmesinden de endişe ediyoruz” diye konuştu.

Körfez ülkeleri içinde ilk sırada Suudi Arabistan yer aldığını ileten Kadooğlu, bu ülke ve bölge ülkeleri ile siyasi ve diplomatik yakınlaşmanın ihracatımıza da doğrudan etki ettiğini belirtti. Kadooğlu, birliklerinden S. Arabistan'a yapılan sektör ihracatı 2022'nin ilk 11 ayında 17.3 milyon dolar olurken bu senenin ilk 11 ayında ihracatımız yüzde 241 artarak 59.4 milyona ulaştığını aktardı.

50'nin üzerinde firma yatırım yapıyor

Irak'ın son dönemde her geçen gün yerli üretime daha fazla önem vermeye başladığına dikkat çeken DEİK Türkiye-Irak İş Konseyi Başkanı Halit Acar, yerli üretimde fabrikaların orada açılmasıyla ürünlerimize vergi oranları veya yasakların arttığına vurgu yaptı.

Meyve suyu ihracatına daha önce yasaklandığını, son zamanlarda hamur ve kek işlerine getirilen yasağın daha yürürlüğe girmediğini aktaran Acar, "Ocak ayı itibarıyla yasağın yürürlüğe girmesi bekleniyor. Fakat burada da yine net bir karar yok.

Çünkü bu normalde merkezi hükümetten ekonomik kurulu komisyonunun vermiş olduğu bir karar. Bir de ülkenin Güneyi ile Kuzeyi arasında da biraz boşluk var. O boşluktan dolayı da daha yürürlüğe giren bir şey yok. Ama normal şartlarda Kuzey tarafı biz öyle bir şey uygulayamayacağız demişlerdi. Şu an Irak'ın Güneyinde kek üretimiyle ilgili açılan bir fabrika var ve büyük kapasitede değil" dedi.

"İhracatın düşmesinde deprem etkili oldu"

Irak'ta normal şartlarda şu an için herhangi bir güvenlik probleminin olmadığına dikkat çeken Acar, Türk yatırımcıların rahat bir şekilde Irak'ta yatırım yapabilecek bir durumda olduğunu ve şu an farklı sektörlerden 50'nin üzerinde firmanın yatırım yaptığını bildirdi. Bu yılın 11 ayında Irak ile 11 milyar 580 milyon dolarlık ihracat yapıldığını açıklayan Acar, geçen yılın 13 milyar 750 milyon dolarla kapatıldığını aktardı.

Bu yıl tahminen 13 milyar ile 13.5 milyar dolara ulaşmasını ön gördüklerini ifade eden Acar, "İhracatta normalde bir düşüş yok ama Güneydoğu'da deprem olmasından dolayı Habur Gümrük Kapısı'ndan 60 gün boyunca doğru dürüst bir ticaret yapılamadı. Öte yandan, Irak'ın gelişmekte olan bir ülke ve şu anda iyi bir noktaya gelmiş durumda. Paraları var ve ileriye dönük hamleler yapıyorlar.

Bizim Türk firmalarımız, Türk yatırımcılarımız bir an önce bundan faydalanması gerekiyor. 43 milyonluk bir nüfus var ve ciddi bir tüketim var. Özellikle Irak'a çalışan firmalar için söylüyorum. Gittiğimiz yerlerde bize sürekli Türk firmaları gelip Irak'ta yatırım yapmasını istiyorlar" şeklinde konuştu.

Hisarcıklioğlu, gelir vergisinin güncellenmesi çağrısı yaptı: Çalışanların alım gücü artırılmalı

TOBB Başkanı Hisarcıklioğlu, "Gelir vergisi dilimleri yukarıya doğru güncellenerek, çalışanların alım gücü artırılmalı. Çalışma mevzuatımız, maalesef bir türlü reform yapılamayan ve hatta daha kötüye giden tek alan." açıklaması yaptı. Hisarcıklioğlu, OECD endeksine göre en katı iş gücü piyasasının Türkiye'de olduğunu belirterek, "Bu yaklaşımı ve mevzuatı da hızla değiştirmeliyiz." dedi.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklioğlu, TOBB İkiz Kuleler Kabul Salonu'nda düzenlenen TOBB Sanayi Odaları Konsey Toplantısı'na katıldı.

Hisarcıklioğlu, sanayi odalarının sorun ve çözüm önerilerinin ele alındığı toplantıda yaptığı konuşmada, Türkiye'nin, bölgesinde yaşanan savaşlara ve dünya ekonomilerindeki yavaşlamaya rağmen, 2023 yılını yüzde 5 civarında bir büyümeyle kapatacağını öngördüklerini belirterek, "Özel sektörümüzün dinamik yapısı sayesinde, ortaya çıkan yeni koşullara hızla adapte olabiliyoruz. Bu sayede sanayi üretimini, ticaret hacmini, yatırım harcamalarını, istihdamı ve ihracatı artırmaya devam ediyoruz." dedi.

Hisarcıklioğlu, sanayide sıkıntıların olduğuna vurgu yaparak, "Bunları da oda başkanlarımızla takip ediyor ve ilgili makamlara iletiyoruz. Özellikle girdi maliyetlerin

artması nedeniyle ihracatta en güçlü olduğumuz tekstil ve konfeksiyon başta olmak üzere rakiplerimize göre bir dizi dezavantajlar yaşıyoruz." diye konuştu.

Hisarcıklıoğlu, Avrupa Birliği'nin Hindistan ile serbest ticaret anlaşmasında (STA) mutabakata varması ve Güney Amerika ile yeni bir STA'ya hazırlanmasının, Türkiye'nin, Avrupa Birliği pazarındaki risklerini artırdığını aktararak söz konusu bu durumun, finansmana erişimde yaşanan sıkıntıların ve faizlerin yükselmesinin sanayicileri olumsuz etkilediğine dikkati çekti.

Yılbaşında yeniden yürürlüğe girmesi planlanan enflasyon düzeltmesi uygulamasının, özellikle stokları ve yatırımları yüksek olmasına rağmen dış kaynakla çalışan şirketlerin vergi yükünü artıracığından endişe edildiğini kaydeden Hisarcıklıoğlu, "Gelir vergisi dilimleri yukarıya doğru güncellenerek, çalışanların alım gücü artırılmalı. Çalışma mevzuatımız, maalesef bir türlü reform yapılamayan ve hatta daha kötüye giden tek alan." ifadelerini kullandı.

OECD katılık endeksine göre en katı işgücü piyasasının Türkiye'de olduğunu dile getiren TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, "Yüksek istihdam maliyetlerinin yanı sıra, belli mesleklerin zorunlu istihdamı gibi uygulamalarla adeta istihdamı cezalandırmaktayız. Bu yaklaşımı ve mevzuatı da hızla değiştirmeliyiz." değerlendirmesini yaptı.

Şimşek'ten iş dünyasına çağrı: Elinizi taşın altına koyun biz sizi destekleyeceğiz

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Gaziantep Sanayi Odası'nın düzenlediği 'Gaziantep'in Yıldızları Ödül Töreni'nde iş dünyasını daha çok yatırıma ve ihracata çağırdı. Şimşek, "Ekonomide önceliklerimiz var. Yatırımın, istihdama, ihracata dönüşmesini istiyoruz. Elinizi taşın altına koyun, yatırım yapın, biz sizi destekleyeceğiz" dedi.

Güneş DOĞDU SOYLU

Gaziantep Sanayi Odası tarafından düzenlenen "Gaziantep'in Yıldızları Ödül Töreni"nde konuşan Hazine ve maliye Bakanı Mehmet Şimşek, üretim ve ihracat odaklı sürdürülebilir büyüme için reel sektörü desteklemeye devam edeceklerini söyledi.

"Ekonomide önceliklerimiz var" diyen Şimşek, "Yatırım olursa istihdam olur, üretim olur. Yatırımın, istihdama, ihracata dönüşmesini istiyoruz. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımıza dedik ki, 'Siz hangi ürünlerin üretilmesi gerektiğini bize söyleyin'. 'Biz 281 ürünün üretilmesini öncelikli olarak istiyoruz' dediler. Yüksek teknoloji, Türkiye'nin dış ticaret açığını azaltacak. Bu 281 ürünü, Yatırım Taahhütlü Avans Kredisi ile önceleyeceğiz. Başvurular 20 Aralık'ta başlıyor.

O ürünlerinden birini 'ben üretebiliyorum' diyebiliyorsanız, 300 milyar lira kaynak vereceğiz. 10 yıl vadeli olacak, bankaların yapamadığını yapmaya çalışıyoruz. Faiz

oranı da piyasa faizlerinin üçte biri olacak. Elinizi taşın altına koyun, yatırım yapın, biz sizi destekleyelim. 1 milyar lira üstü projeleri de destekleyeceğiz" şeklinde konuştu.

"Odağımızda tek haneli enflasyon var"

Uyguladıkları programın odağında enflasyonu düşürmenin yer aldığını anımsatan Şimşek, "Çünkü bu programın ana amacı enflasyonu tek haneye indirmek. Dünya normlarına, kurala dayalı şekilde enflasyonu tek haneye düşüreceğiz.

Bunu yapmak için para politikasında normalleşme süreci, seçici kredi sıkılaştırması, özellikle kaynakları, kredileri tüketim yerine ihracata, üretime yöneltmek, amaçlarımız arasında. Para politikası gecikmeli çalışıyor. Enflasyon gecikmeli de olsa doğru politikalara tepki verecek. Enflasyon bu ülkede inecek" dedi. Düşen cari açık ve artan sermaye girişleriyle Türkiye'nin brüt döviz rezervlerinin Mayıs ayına göre 42 milyar dolar yükseldiğini belirten Şimşek, "Bakanlık olarak kamu harcamalarını rasyonelleştirmemiz lazım. Geçen 'vergiyi tabana yayacağız' dedim, yanlış anlaşıldık.

Bizim derdimiz vergi vermeyen, kayıt dışında olanlar. Onları sistemin içerisine almak. Yani vergiyi tabana yaymak demek, kayıt dışılıkla mücadele etmektir. Biz vergi reformlarıyla, ödemeyenlerin üzerine gideceğiz. Vergide adaletini iyileştirmemiz lazım" diye konuştu.

Yeşil dönüşümün öncüsü olacak

Gaziantep'in Yıldızları Ödül Töreni'nin temasının ve içeriğinin önemli olduğuna dikkati çeken Şimşek, "Bu noktada Gaziantep Sanayi Odası'nın bu vizyonunu uygulamaya geçirmemiz lazım. Dijitalleşme ve yapay zekâ kullanımı ile dünya hızlı bir dönüşümün içinde. Bu fırsatları en iyi şekilde değerlendirebilen ülkeler verimlilik artışı ile büyüme potansiyelini artıracaktır. Gaziantep birçok alanda olduğu gibi yeşil ve dijital dönüşümün yeni adresi ve öncüsü olacaktır" dedi.

Törende konuşan GSO Yönetim Kurulu Başkan Adnan Ünverdi de Gaziantep'in müteşebbis ruh ve girişimciliği ile sanayi alanında sürekli bir büyüme kaydettiğini ifade etti. Ünverdi, "Tüm güçlüklerle rağmen bugün de Gaziantep başarıyla yoluna devam etmektedir. Geline nokta; bin 500 işletmesi ve 250 bin çalışanıyla Türkiye'nin en büyük ve en fazla istihdama sahip Organize Sanayi Bölgesi Gaziantep'tedir. Mevcut ve yeni kurulacak OSB'ler ile bu sayı 12'ye çıkacak.

Kent genelinde 5 bin 200'ün üzerinde imalatçı firmamız bulunurken, 160 alanda binlerce çeşit üretim yapıyoruz. 2022 yılında 10.5 milyar dolar ihracat gerçekleştirdik. Deprem felaketine rağmen bu yılın ilk 11 ayında 9 milyar 152 milyon 623 bin dolarlık ihracata ulaştık ve bu yılsonunda ihracatımızın 10 milyar doların üzerinde gerçekleşmesini bekliyoruz" diye konuştu.

2022 yılında “Yeşil Gelecek” temasıyla hız verdikleri çalışmalarının temeline çevreye duyarlı üretim ve yüksek teknolojiyi koyduklarını vurgulayan Ünverdi, “Paris İklim Anlaşması’na taraf olan ülkemizin taahhütlerini yerine getirebilmesi ve dünya ticareti için dönüm noktası olacak olan AB Yeşil Mutabakat Kriterleri’ne işletmelerimizi hazırlıyoruz. 2026 yılında uygulamaya başlanması hedeflenen sınırda karbon düzenlemesinde zaman daralıyor. Tüm sektörlerimizin yeşil üretim kriterlerine hazır olması gerekiyor” dedi.

Gaziantep’in Yıldızlarına Ödül

Gaziantep Sanayi Odası tarafından düzenlenen "Gaziantep'in Yıldızları Ödül Töreni"nde, İSO ilk 500 içerisinde yer alan 26 şirkete, İSO İkinci 500 içerisinde yer alan 32 şirkete ödül verildi. Asırlık firmalar kategorisinde ödül alan şirketler ise şu şekilde;

1- Güllüoğlu Baklava Elmacı Pazarı

2-Güllüoğlu Baklavaları

3-Ömer Güllü-Baklavacı Güllüoğlu

4-İmam Çağdaş

5-SANKO Holding

6-Cemil Direkçi Oğulları Kerestecilik

7-Başak Traktör Tarım Ziraat Ve İş Makinaları

8-Metanet Un ve İrmik Fabrikası-Mizyal Karabiber Nacaroğlu

9 -Bükteks Tekstil İplik Büküm ve Çözüğü 10Karakoyunlu Un Fabrikası

Düzenlemeler etkili oldu, kiralarda gerileme başladı

Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, X hesabından yaptığı açıklamada, kira bedellerine ilişkin değerlendirmede bulundu. Kısa vadeli kiralamalara ilişkin düzenlemenin konut arzını artırdığını belirten Şimşek, şunları kaydetti "Kısa vadeli kiralamalara ilişkin düzenlemelerimiz konut arzını artırdı. Özellikle büyükşehirlerde kiralarda gerileme başladı. 2024'te konut arzı daha da artacak. Kira fiyatlarının azalması, enflasyonu düşürme çabalarımızı destekler nitelikte."

Seçici kredi politikası ticaride oyun değiştirdi

Miktarsal sıkılaşma ve seçici kredi politikası, verilere yansımaya başladı. Haziran-ekim arası dönemde en yüksek artışlar yüzde 33 ile ihracat, yüzde 22 ile de yatırım kredilerinde yaşandı.

şebnem TURHAN

Yeni ekonomi ve Merkez Bankası yönetimiyle uygulanmaya başlayan para politikasının yanı sıra devreye alınan seçici kredi politikası ticari kredilerde tablonun değişmesine neden oluyor. Merkez Bankası'nın seçici kredi politikasında hedeflediği gibi BDDK verilerine göre ihracat ve yatırım kredileri artıyor, diğer ticari kredi türlerinde büyüme hızı yavaşlıyor.

Cumhurbaşkanlığı seğimleri öncesinde uygulanan düşük faiz politikası, menkul kıymet alım zorunluluklarıyla bankacılık sektörü ticari kredilerde frene başmış zorunlulukların dışında kalan KOBİ kredileri ise artış trendine girmişti. Seçimlerden sonra ise sıkı para politikası, makroihtiyati önlemlerde sadeleşme, seçici kredi politikası ile ticari kredilerde hareketlenme ve kullanılan ticari kredi türlerinde ise değişim başladı. Yeni artık ekonomi yönetimi ve Merkez Bankası'nın metinlerinde sık sık dikkat çektiği üzere yatırım ve ihtisas krediler yani seçici kredi politikası verilerde de kendini gösteriyor.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine göre bu yılın ilk 10 ayında ihracat kredileri yüzde 65 artarken işletme kredileri yüzde 29,4, taksitli ticari krediler yüzde 32,7, KOBİ kredileri ise yüzde 50,1 büyüdü. Merkez Bankası verilerine

göre de mayıs haziran döneminde durma noktasına gelen yatırım ve ihracat kredileri, temmuz eylül döneminde 5 katın üzerinde artış gösterdi.

BDDK aylık verilerine göre ekim son itibariyle ihracat kredileri 1.2 trilyon liraya yükseldi, geçen yıl ekimde bu rakam 718.88 milyon lira, 2022 sonunda ise 771.5 milyon lira seviyesinde bulunuyordu. Geçen yılsonundan mayıs sonuna kadar yüzde 24 büyüyen ihracat kredileri mayıstan ekime yüzde 33 büyüme gösterdi. İhracat kredileri yeni ekonomi yönetimi ile birlikte hız kazandı. 10 ayda ise yüzde 65 büyüme sağlandı ihracat kredilerinde. İhracat kredileri geçen yılın ilk 10 ayında yüzde 129 büyürken yılın tamamındaki artış yüzde 133'ü bulmuştu. Geçen yılın ilk 10 ayında ihracat kredileri yüzde 129 büyüm göstermişti.

Geçen yıl daralan ihracat garantili kredi bu yıl büyüdü
İhracat garantili yatırım kredileri bu yılın ilk 10 ayında yüzde 28,5 artarak 34.8 milyar liraya yükseldi. Ocak mayıs arası ihracat garantili yatırım kredileri yüzde 6,35 artmıştı, mayıstan ekim sonuna ise artış yüzde 21'e geldi. Geçen yılın ilk 10 ayında ihracat garantili yatırım kredileri yüzde 6,7 daraldı. 2022'nin tamamında ihracat garantili yatırım kredilerindeki küçülme yüzde 5,45 seviyesinde bulunuyordu. Diğer yatırım kredileri de bu yılın ilk 10 ayında yüzde 36,55 büyüme sağladı ve 952 milyar liraya ulaştı. Diğer yatırım kredilerinde de mayıs sonrası büyüme hızındaki artış dikkat çekiyor. Yıllık ilk 5 ayında diğer yatırım kredileri yüzde 11,2 büyürken, mayıstan ekim sonuna büyüme hızı yüzde 22,8'e çıktı. Geçen yılın ilk 10 ayında da diğer yatırım kredileri büyümesi yüzde 37 seviyesindeydi.

Öte yandan geçen yılsonundan mayıs sonuna kadar yüzde 35 büyüme sağlayan KOBİ kredilerinde büyüme mayıstan ekim sonuna kadar ise hız kesti ve yüzde 11,4'e geriledi. KOBİ kredileri 3 trilyon 45 milyar liraya çıktı geçen yılsonunda bu rakam 2 trilyon 28 milyar lira seviyesinde bulunuyordu. Yılın 10 ayında KOBİ kredileri yüzde 50,1'lik büyüme hızı yakalarken, geçen yılın gerisinde kalındığını ortaya koydu. BDDK verilerine göre geçen yılın ilk 10 ayında KOBİ kredilerinde büyüme yüzde 66,5 seviyesinde idi yılın tamamında ise KOBİ kredileri yüzde 88,8'lik büyüme hızına kavuşmuştu. Bu yıl ise KOBİ kredilerinde yılın ikinci yarısında hız kaybı gözleniyor.

Yatırım ve ihracat kredi artışı hızlandı

Merkez Bankası Başkanı Hafi ze Gaye Erkan'ın İSO toplantısındaki konuşması sırasında paylaştığı grafik de ticari kredilerdeki değişimi net bir şekilde ortaya koyuyor. TCMB verilerine göre mayısta TL cinsi ticari kredi stoklarında yatırım ve ihracat hariç aylık büyüme 104 milyar lira iken, yatırım ve ihracat kredileri 6 milyar lira büyümüş, TCMB'nin reeskont ve YTK kredileri ise 3 milyar lira azalmıştı. Haziranda ticari krediler 16 milyar lira artarken, yatırım ve ihracat kredileri 3 milyar lira büyüyebilmiş, TCMB kredileri 6 milyar lira gerilemişti. Ağustos ile birlikte tablo tamamen değişerek ticari krediler 75 milyar lira, yatırım ve ihracat kredileri 21 milyar lira, TCMB kredileri ise 14 milyar lira arttı. Eylüle gelindiğinde ticari kredilerdeki aylık

artış 52 milyar liraya inerken, yatırım ve ihracat kredileri 54 milyar lira, TCMB reeskont ve YTAK kredileri ise 19 milyar lira büyüme sergilemeyi başardı.

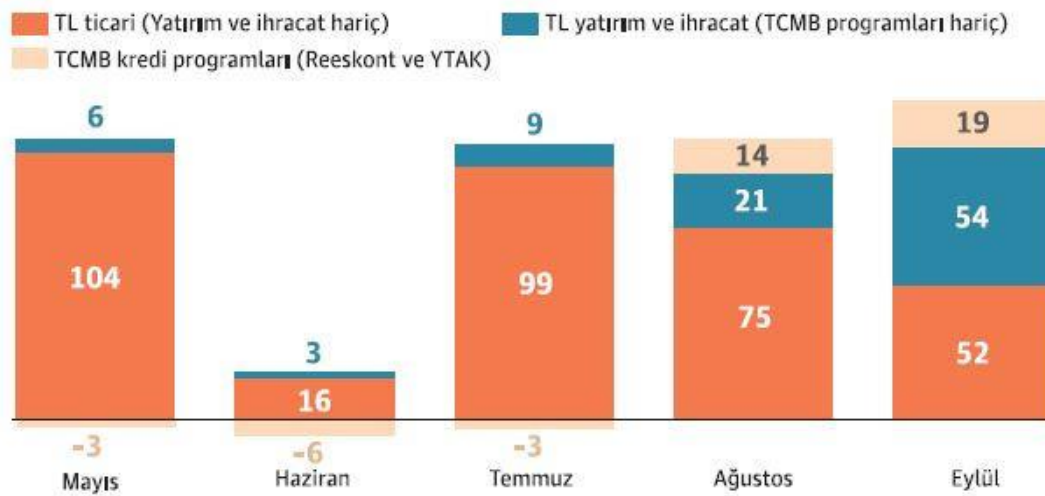
TCMB Başkanı da değişime dikkat çekti

Merkez Bankası Başkanı Hafi ze Gaye Erkan'ın konuşmalarında da seçici kredi politikasına sık sık dikkat çekiliyor. Erkan, konuşmalarında seçici kredi sıkılaştırmasına yönelik etkili adımları sonucunda, ticari kredilerin kompozisyonundaki iyileşmenin dikkat çektiğini kaydederek mayıs-haziran döneminde durma noktasına gelen yatırım ve ihracat kredilerinin, temmuz-eylül döneminde toparlanarak, 6 katın üzerinde bir artış gösterdiğini vurguladı. Ayrıca Erkan, Merkez Bankası aracılığıyla kullanılan reeskont ve yatırım taahhütlü avans kredilerinde bu dönemde belirgin bir artış gözlendiğini ifade ederek "Reeskont ve yatırım taahhütlü avans kredileri, son 3 ayda ticari kredi kompozisyonuna hedeflenen yönde önemli bir katkı sunmuştur.

Ticari kredilerde görünüm (milyon TL)

TL ticari kredi stok değişimi* (milyar TL)

* Aylık stok değişimini göstermektedir

Kaynak: TCMB

5 devlet tarafından karşılanacak Türk Yatırım Fonu kuruldu

Türk Yatırım Fonu anlaşması onaylandı. Fon'un sermayesi 5 devlet tarafından karşılanacak ve toplam 500 milyon dolar olacak.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın imzasıyla Resmi Gazete'de yayımlanan karara göre, Türk Yatırım Fonu anlaşması onaylandı.

Kararda, "16 Mart 2024 tarihinde Ankara'da imzalanan ve 7470 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ekli 'Türk Yatırım Fonu Kuruluş Anlaşması'nın onaylanmasına, 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2'nci ve 3'üncü maddeleri gereğince karar verilmiştir." ifadeleri yer aldı.

Karara göre, Türk Yatırım Fonu'nun sermayesi 5 devlet tarafından karşılanacak ve toplam 500 milyon dolar olacak.

Türkiye'nin yanı sıra Türkmenistan, Kazakistan, Azerbaycan ve Özbekistan'ın yatırımcı olarak girdiği fon 10 bin hisseye bölündü. Her devlet 2 bin adetli eşit hisseye sahip olacak.

Bloomberg, Türkiye'nin 2024 ekonomisini analiz etti

Bloomberg, 15 ekonomist ve analistle Türkiye'nin 2024 ekonomisini değerlendiren analiz yaptı. Uzmanlar, Yabancı yatırımcıların Türkiye'deki ekonomi politikalarında yapılan değişikliğin kalıcı olacağına ikna edilmesi gerektiğinde birleşiyor.

Türkiye ekonomisiyle ilgili son gelişmeler, yabancı kuruluşların radarında. Bloomberg, 15 ekonomist ve analistle Türkiye'nin 2024 ekonomisini değerlendiren analiz yaptı.

Analize katılan uzmanların çoğu, Türkiye'nin yabancı yatırımcıların ekonomi politikalarında yapılan değişikliklerin kalıcı olduğuna ikna edilerek, güven verilmesinin önemli bir eşik olduğunu ifade etti.

Bloomberg, analizinde şu bilgilere yer verildi:

2023, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yeniden seçildiği seçimler ve ardından çift haneli enflasyonla mücadele etmek için faiz oranlarındaki hızlı artışlarla sarsılan Türk varlıkları için bir başka dalgalı yıl oldu. Şimdi yatırımcılar politikanın devam edip etmeyeceğini ve 2024'ün neler getireceğini görmek istiyor.

Erdoğan, Haziran ayında daha ortodoks politikalara dönüş sözü veren piyasa dostu isimlerle dolu yeni bir ekonomi ekibi kurdu. Merrill Lynch'ten eski bir stratejist olan Mehmet Şimşek Hazine ve Maliye Bakanı olurken, eski bir Wall Street bankacısı olan Hafize Gaye Erkan Merkez Bankası Başkanı olarak atandı.

"Kısa vadede başka hiçbir şeyin önemi yok"

Bu atamalar Türk piyasalarında iyimserliğe yol açtı. Dolar tahvilleri ve hisse senetleri değer kazanırken, ülke riskinin önemli bir göstergesi olan beş yıllık kredi temerrüt swapları 250 baz puandan fazla düştü. Şimdi aralarında Deutsche Bank ve JPMorgan Chase'in de bulunduğu bir dizi tanınmış yatırımcı, önümüzdeki yıl Türk tahvillerinde bir geri dönüş yaşanacağını düşünüyor.

OMG Capital Advisors CEO'su Murat Gülkan, "Son beş yılda yaşanan alışılmışın dışında gelişmelerden sonra piyasalar Türkiye'nin bu durumu düzeltip düzeltmeyeceğine ve nasıl düzelterek odaklanmış durumda dedi ve kısa vadede başka hiçbir şeyin öneminin olmadığını ekledi. Ancak liranın bu yıl dolar karşısında yüzde 35 değer kaybetmesiyle birlikte döviz piyasasında şüphecilik hala kendini gösteriyor. Bu düşüşün yarısından fazlası yeni ekonomi ekibi göreve gelmeden önce gerçekleşmiş olsa da para birimi o zamandan bu yana daha da aşındı. Enflasyon, geçen yıl Ekim ayında ulaştığı yüzde 86'lık zirvesinden düşmüş olsa da şu an yıllık yüzde 62 oranında seyretmeye devam ediyor.

Yabancı yatırımcıların zihninde bu türden önceki dönüşlerin anıları tazeyken, son politika değişikliğinin kalıcı olup olmayacağına dair endişeler hâlâ devam ediyor. Buna bir de Mart ayının sonunda yapılacak yerel seçimler eklendiğinde, Türkiye'yi takip edenler için hâlâ pek çok belirsizlik söz konusu.

"Daha fazla kanıt görene kadar inanmayacaklar"

New York'taki Medley Global Advisors'ın ürün müdürü Nick Stadtmiller, yatırımcıların son yıllarda Türk ekonomi politikasındaki U-dönüşleri nedeniyle çok fazla yanıldığını, farklı bir dönemden gelen yetenekli bir teknokratın dönüşüyle yatıştırılamayacağını söyledi. Stadtmiller'e göre girişlerde sürdürülebilir bir toparlanma, zaman ve ortodoks politikalara gerçek bağlılığa dair daha fazla kanıt gerektirecek. Stadtmiller, "Yatırımcılar bunu görene kadar inanmayacaklar" dedi.

Bununla birlikte, yabancıların Türk hisse senedi ve tahvillerine yönelik sermaye akışları, Türkiye'nin son dönemdeki dönüşünün şimdiye kadar yarattığı olumlu hava sayesinde altı yıl sonra ilk kez 2023'te pozitif dönecek. Merkez Bankası verilerine göre, bu yıl kümülatif girişler Aralık ayı başında 1,1 milyar dolara ulaştı. Yabancıların Türk varlıklarında net alıcı olduğu son yıl 2017'ydі.

Bloomberg'in 15 para yöneticisi, stratejist ve ekonomistle yapılan görüşmelere dayanarak, 2023 yılında Türk varlıklarının yörüngesini belirleyebilecek bazı ana başlıklar:

Para politikası

Yeni ekonomi ekibinin yönetiminde Merkez Bankası politika faiz oranını yüzde 8,5'ten yüzde 40'a yükseltirken, yabancı yatırımcıları caydıran bazı geleneksel olmayan önlemleri de sonlandırdı. Ancak faiz artışları liradaki değer kaybını durduramadı.

Commerzbank'in döviz stratejisi başkanı Ulrich Leuchtmann, "Faiz politikası halihazırda pratikteki maksimum seviyesine yakın. Piyasanın şüphecililiğinin nedeni, mevcut para politikası duruşunun sürdürülebilirliğine olan güvensizliği gibi görünüyor" dedi. Londra'daki Fidelity International'da para yöneticisi olan Paul Greer, Erkan ve Şimşek'in son dönemdeki politika normalleşmesi devam ederse ve ortam ılımlı kalırsa, "Türk varlıklarının iyi performans göstermesi için yer var" dedi.

Kısıtlamaların kaldırılması

Ekonomi ekibi, faiz artışları yoluyla para politikasını sıkılaştırmanın yanı sıra, selefleri tarafından getirilen önlemleri gevşetiyor ve kuralları basitleştiriyor. Commerzbank'tan Leuchtmann, "Bu önlemlerin amacı lira üzerindeki değer kaybı baskısını azaltmaktır, ancak aynı zamanda Türkiye'ye sermaye girişlerini de azalttılar. Yabancı yatırımcılar için, sermayenin ülkesine geri gönderilmesini zorlaştıran her önlem Türkiye'ye yatırım yapmaya karşı bir argümandır" değerlendirmesini yaptı.

Yeni ekip, bankaları belirli limitlerin üzerinde faiz oranlarıyla kredi vermeleri ya da işletme kredilerinde hedeflerin altında kalmaları halinde ceza olarak devlet tahvili almaya zorlayan kuralları kaldırdı. Ayrıca Merkez Bankası'nın faiz artırımları ve zorunlu karşılık ayarlamalarının ardından yurt içi ve yurt dışındaki TL faiz oranları birbirine yaklaştı ve bu da Türkiye'nin, ticari bankaların yabancı meslektaşlarına borç vermesine izin verilen TL miktarını düşüren swap işlemlerine yönelik kısıtlamaları hafifletme olasılığını yarattı.

Yerel seçimler

Mart sonunda yapılacak yerel seçimler nedeniyle yabancı yatırımcılar, Erdoğan'ın odağının bir kez daha ekonomiyi desteklemeye kayabileceğini düşünüyor. Bu durum, yatırım kararlarına belirsizlik kattığı için para yöneticileri için temel endişeler arasında yer alıyor ve oylama bitene kadar pek çok kişiyi uzak tutabilir. DWS Yatırım'da portföy yöneticisi olan Sebastian Kahlfeld, seçimlerin hükümetin destek önlemlerini tetikleyebileceğini ve bunun da Türk ekonomi politikasına ilişkin giderek iyileşen algıyı zayıflatabileceğini söyledi. Öte yandan, seçimler sona erdiğinde, başka bir seçimin yapılmayacağı neredeyse dört yıl olacak.

2023 enflasyonu yüzde 65'in altında kalabilir

Alaattin AKTAŞ

13 Aralık 2023 Çarşamba

Tüketici fiyatlarındaki 2023 yılı artış tahmini yüzde 65. Merkez Bankası'nın tahmini de bu yönde, 2024-2026 dönemi orta vadeli programında yer alan tahmin de.

Yılın ikinci yarısına girişte yaşanan ve özellikle temmuz ve ağustos aylarında görülmedik düzeylere erişen fiyat artışından sonra yılı yüzde 65'te kapatmanın neredeyse olanaksız olduğu kanısı hakimdi. Ben de bu görüşte olduğumu birkaç kez yazdım; beklentimin yüzde 70-75 arasında bulunduğunu ifade ettim.

Ancak aralık ayının neredeyse ortasına geldiğimiz şu dönemdeki gidişat, yıllık oranın yüzde 65'i çok aşmak bir yana bu düzeyin altında bile kalabileceğini gösteriyor.

2023 yılı enflasyonu yüzde 65'in çok az da olsa altında gelirse şaşırmamak gerekiyor.

Aralık artışı yüzde 3'ten az olabilir

Tüketici fiyatları yılın ilk on bir ayında yüzde 60.09 arttı. Eğer aralık ayındaki artış yüzde 3.07 olursa, yılsonu oranı tam yüzde 65 düzeyinde gerçekleşecek.

Yüzde 3.07'den düşük her oran, yıllık yüzde 65'in altında kalınmasını sağlayacak.

İşte gidişat aralık ayı artışının yüzde 3'ü bulmayabileceğine dönük işaretler veriyor.

Enflasyonla ilgili tahminlerde öncelikle baktığımız dört fiyat var. Bu kez bunlara bir de doğalgaz hesabını ekledik.

Gelin sırayla bu temel göstergelerde durum ne, onlara bakalım.

Dolar neredeyse yatay

Aralık ayının ortasında sayılırız ve dolarda kasım sonuna göre neredeyse hiç değişiklik yok. Merkez Bankası kurlarına göre dolar 28.86'dan 28.94'e çıktı. Yani

yatay. Zaten öyle görünüyor ki yıl 30 lira psikolojik sınırı aşılmadan bitirilmek isteniyor, en azından bu yönde bir çaba var. Bu sınır da aşılmayacak gibi.

Doların belli bir gündeki değerini değil de aslında ay ortalamasındaki değerini kıyaslamak daha doğru. Buna göre aralık ayının yarısı itibarıyla kasım ortalamasına göre yüzde 1'e yakın bir artış var. Bu oranın ay sonuna gelindiğinde yüzde 2'yi aşması beklenmeli. Bu da dolarda aralık ayı ortalamasının 29.30-29.40 dolayında gerçekleşeceğine işaret ediyor.

Sonuç olarak söylenebilecek şu; aralık ayı enflasyonuna kur yönüyle kayda değer bir etki gelmeyecek.

Benzin ucuzladı

Benzinin kasım ayındaki ortalama fiyatı 35.2 liraydı. Benzinde aralık ayında indirim yapıldı ve bugün için geçerli olan fiyat ay sonuna kadar aynen uygulanırsa ay ortalaması 34.1 lira olacak. Yani benzin aralık ayında kasıma göre yüze 3.1 ucuzlayacak.

Motorindeki ucuzluk daha önemli

Bir ucuzluk da motorinde. Kasım ayı ortalaması 38.3 lira olan motorin halen geçerli olan fiyatların ay sonuna kadar değişmeyeceği varsayımıyla aralık ayı ortalamasında 36.5 liraya gerileyecek. Motorindeki ucuzlamanın oranı yüzde 4.7'yi bulacak. Üstelik motorin fiyatları benzinle kıyaslandığında diğer fiyatları çok daha fazla etkileyen bir özelliğe sahip.

Motorin ucuzladı diye ne taşımacılık ucuzlayacaktır, ne de motorin fiyatına bağlı diğer fiyatlar; ama bu durum en azından yeni zamların gerekçesi olmayacaktır. Bu açıdan değerlendirildiğinde motorin fiyatındaki yüzde 5'e yaklaşan bu indirim aralık ayı enflasyonu üstündeki baskıyı hafifletecek en önemli etkenlerden biri olarak görülmelidir.

Otogazda değişiklik yok

Otogaz fiyatında ise bir şu güne kadar bir değişiklik yok. Zaten otogaz fiyatı çok istisnai durumlar hariç ay boyunca genellikle değişmiyor.

Otogaz, aralık ayında da kasımdaki fiyattan satılmaya devam ediliyor. Bu kalemden enflasyona olumlu bir katkı gelmeyecekse de en azından olumsuz bir etki doğmayacak.

Doğalgazın etkisi

Enflasyon tahmininde zorluk yaratan önemli bir kalem var; doğalgaz.

Konutlardaki kullanım bedelinin mayıs ayında tümüyle devlet tarafından karşılanması ve enflasyon hesabında "sıfır fiyat" yöntemine geçilmesi, sonrasında da 2024'ün

mayısına kadar aylık 25 metreküpe kadarki kullanımın sübvansede ediliyor olması bu kalemden TÜFE'ye yansımaya hesaplamakta zorluk yaratmaya başladı.

Örneğin kasım ayında fiyat değişmemekle birlikte doğalgaza yüzde 479 zam gelmiş gibi bir durum ortaya çıktı. Gerçekte var olmayan bu zam, tümüyle tüketim artışının sonucuydu. Bu sanal zam, TÜFE'ye 1.01 puan etki etti, yani yüzde 3.28'lik artışın üçte bire yakını doğalgazdan kaynaklandı.

Bu köşede etkiyi 1.20 puan dolayında tahmin ettiğimizi yazmıştık ama Merkez Bankası kasım ayı fiyat gelişmeleri raporunda bu etkiyi 1.01 puan olarak açıkladı. Bu oranı Merkez Bankası açıklamıştı ama belli ki hesaplayan TÜİK'ti.

Merkez Bankası doğalgazdan TÜFE'ye gelecek etkinin aralık ayında daha düşük olacağı tahmininde bulundu.

Gidişat da bu tahmini doğrular yönde. Doğalgaza bu ay da zam gelmedi, yalnızca tüketim artışı var.

Konutlardaki doğalgaz tüketimi aralıkta kasıma göre genellikle yüzde 100 artıyor ama bu ayın görece ılık seyretmesi sanki tüketim artışının yüzde 100'ü bulmayacağını gösteriyor. Zam söz konusu olmadığı için TÜFE'ye etkinin boyutunu da hesaplama yönteminden dolayı tüketimdeki artış belirleyecek. Dolayısıyla tüketim ne kadar az artarsa TÜFE'ye etki de o kadar az olacak.

Öyle görünüyor ki doğalgazdan aralık ayı TÜFE artışına 0.75 puan dolayında bir etki gelecek.

Tahmin tutacak, o kadar

Aslında yıl sonu oranının tahmini biraz aşması ya da biraz altında kalmasının; yüzde 66 ya da yüzde 64 olmasının çok da önemi yok. Bunlar yine de çok yüksek ve Türkiye'yi enflasyon sıralamasında zirveye yerleştiren kötü oranlar.

Ancak yılın ikinci yarısını çeyrek bazlı incelediğimizde artış hızının çok belirgin olarak yavaşladığı da ortada.

Üçüncü çeyrekte temmuzda yüzde 9.49, ağustosta yüzde 9.09 ve eylülde yüzde 4.755 olmak üzere toplamda yüzde 25.11 artış gördük. Bu oran, bırakın bu ayları, Türkiye'nin 2021 öncesinde yıllık bazda bile görmediği bir düzeydi.

Yılın son çeyreğindeki oran ise aralık yüzde 3 geldiği takdirde yüzde 10.1 düzeyinde oluşacak. Bir çeyrek için bu oran da tabii ki çok yüksek, kimi ülkelerin yılda görmediği bir oran ama biz bir önceki çeyrekte yüzde 25'i aşınca bu kez yüzde 10'u çok ılımlı bir oran olarak nitelemek durumunda kalıyoruz.

5,2 milyon kişi işsiz ama ‘değil’

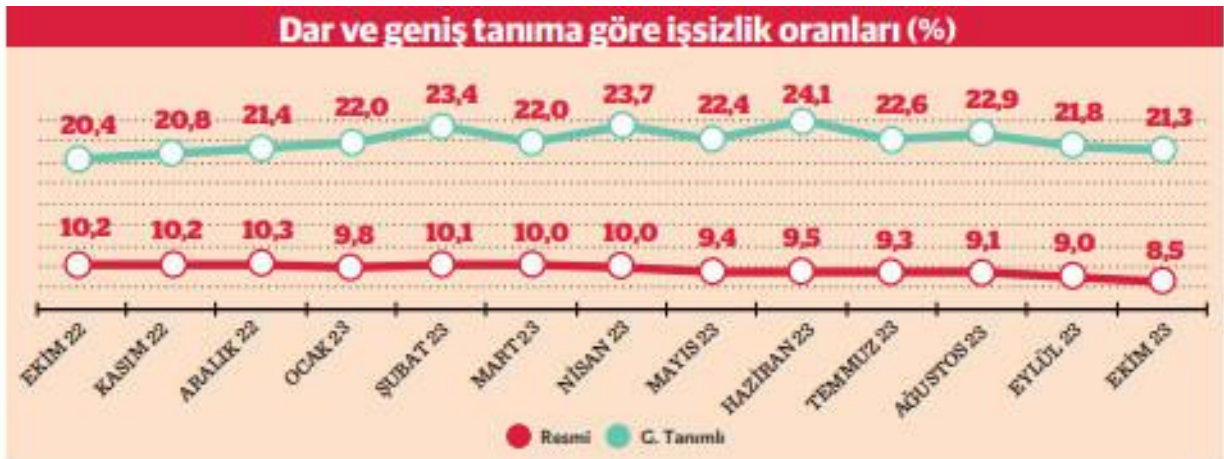

Naki BAKIR

13 Aralık 2023 Çarşamba

Hane Halkı İşgücü Anketi’nde ekimde işsiz sayısı 2 milyon 961 bin olurken, 3 milyon 375 bin 'umutsuz' ile düzensiz geçici işlerde kısa süreli çalışmış 1 milyon 806 kişi dışarıda tutuldu. 5 milyon 181 binle resmi işsiz sayısının iki katına yaklaşan bu kişilerle birlikte işsiz sayısı 8 milyon 142 bine ulaşıyor.

Hane Halkı İş gücü Anketinin tekniğı dolayısıyla kapsam dışında tutularak ‘işsiz’ sayılmayan işsizlerin sayısı ekim ayında 5,2 milyon düzeyinde gerçekleşti. İşsiz olduğu halde, anketin veri toplama günlerinde iş aramamış olanlar ile düzensiz geçici işlerde kısa süreli çalıştığı için istihdamda kabul edilen kişilerden oluşan bu kesimle birlikte toplam işsiz sayısı 8 milyonu aşıyor ve işsizlik oranı yüzde 21,3’e ulaşıyor.

Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) Hane halkı İşgücü Araştırması ile belirlediğı işgücü istatistiklerinin ekim ayı sonuçlarını yayımladı. Mevsim etkisinden arındırılmış anket verilerine göre çalışma çağındaki (15+ yaş) toplam nüfusun 65 milyon 589 bin kişi olduğu bildirilirken, işgücüne dahil olanlar 34 milyon 796 bin kişi; bunların 31 milyon 835 bini istihdamda, 2 milyon 961 bini işsiz ve buna göre işsizlik oranı da yüzde 8,5 olarak açıklandı.

Anket kapsamında çalışma çağındaki kişilerden istihdamda olmayan, iş arayan ancak hemen iş başı yapabilecek durumda olmayanlar ile çalışmak isteyen ancak anketin referans haftasında iş arama kanallarından birini kullanmamış ve iş olsa hemen işbaşı yapabilecek durumdaki kişilerin sayısı 3 milyon 375 bin olarak hesaplandı. Fiilen işsiz olan bu kesimdekilerin sayısı önceki aya göre 166 bin, son bir yılda ise 733 bin artış gösterdi.

‘Eksik istihdam’da 1,8 milyon kişi

Anketteki tanımlamaya göre ‘potansiyel işgücü’ olarak adlandırılan bu kesim, işsiz sayısında yer almıyor. İş gücüne ve işsiz sayısına dahil edilmeyen bu gruptakilerin büyük bölümünü, umudunu yitirerek iş aramayı bırakmış “umutsuzlar” oluşturuyor. Zamana bağlı eksik istihdamdakilerin sayısı da ekim itibarıyla 1 milyon 806 bin olarak açıklandı.

Anketin referans haftasında fiili olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu takdirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan bu kişiler, “zamana bağlı eksik istihdam” tanımı ile çalışan nüfus içinde kabul ediliyor, işsiz sayılmıyor. Bu gruptakilerin sayısı eylüle göre 138 bin azalmakla birlikte, bir yıl önceki düzeyinin 400 bin üzerinde gerçekleşti.

Ayrıntılı işgücü göstergeleri (Bin kişi)			
	Ekim 2022	Eylül 2023	Ekim 2023
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	64.947	65.542	65.589
İşgücü	34.646	34.713	34.796
İstihdam	31.098	31.589	31.835
Dar tanımlı işsiz sayısı	3.548	3.124	2.961
İşgücüne dahil olmayanlar	30.301	30.830	30.793
İşgücüne katılma oranı (%)	53,35	52,96	53,05
İstihdam oranı (%)	47,9	48,2	48,5
Dar tanımlı işsizlik oranı (%)	10,24	9,00	8,51
Zamana bağlı eksik istihdam	1.406	1.944	1.806
Eksik istihdamın oranı (%)	4,06	5,60	5,19
Potansiyel işgücü	2.642	3.209	3.375
Geniş tanımlı iş gücü	37.288	37.922	38.171
Potansiyel işgücü/Gt. işgücü (%)	7,09	8,46	8,84
Geniş tanımlı işsiz sayısı	7.596	8.277	8.142
Geniş tanımlı işsizlik oranı (%)	20,37	21,83	21,33

Böylece ‘potansiyel iş gücü’ ile ‘eksik istihdam’ tanımında yer verilerek işsiz sayılmayan işsizlerin toplam sayısı ekim ayı itibarıyla 5 milyon 182 bine ulaştı. Dar tanımlı ölçüme göre ilan edilen işsiz sayısı son ay 163 bin ve son bir yılda 587 bin kişi azalırken, işsiz sayılmayan bu iki kategoridekilerin toplam sayısı eylüle göre 29 bin ve son bir yılda 1 milyon 134 bin artarak, resmi işsiz sayısının iki katına yaklaştı.

Geniş tanımda işsizlik yüzde 21,3

‘Eksik istihdam’da sayılanlar ile ‘potansiyel iş gücü’ olarak adlandırılan nüfus, resmi işsiz sayısına eklendiğinde, ekim ayı itibarıyla geniş tanımla 8 milyon 142 bin kişilik bir işsiz sayısına ulaşıyor.

Buna göre TÜİK’in dar tanımlı işsiz sayısı buzdağının yalnızca ucunu gösteriyor. Ülkedeki işsizliğin gerçek boyutunu yansıtan, TÜİK tarafından ‘âtıl işgücü’ diye tanımlanan geniş tanımlı işsiz sayısı, birçok ülkenin toplam nüfusundan daha fazla bir büyüklük oluşturuyor.

Açıklanan iş gücü sayısına potansiyel iş gücü kategorisinin de dahil edilmesiyle ekim itibarıyla toplam iş gücü 38 milyon 171 bin kişiye ulaşıyor. Geniş tanımla hesaplanan gerçek işsiz sayısı ile oranlandığında yüzde 21,33’lük bir işsizlik oranına ulaşıyor. Söz konusu oran önceki aya göre 0,5 puan düşmekle birlikte, bir yıl önceki düzeyinin ise 0,9 puan üzerinde bulunuyor.

İşsizlik arttı ama ‘azaldı’

Ekim 2022 itibarıyla dar tanımlı işsiz sayısı 3 milyon 548 bin ve işsizlik oranı yüzde 10,2; buna karşılık geniş tanımlı işsiz sayısı 7 milyon 596 bin ve işsizlik oranı yüzde 20,4 düzeyinde bulunuyordu. Geçen yıl ekim ayında 10,2 puan olan dar ve geniş tanımlı işsizlik oranları arasındaki fark, bu yıl aynı ayda 12,8 puana çıktı.

Son bir yılda işsiz sayısı ve işsizlik oranı dar tanıma göre gerilerken, gerçek boyutu yansıtan geniş tanımda ise işsizlik sayı ve oran olarak yükseldi. Başka deyişle umudunu yitirerek iş aramayı bırakanlar ve yetersiz sürelerle çalışanların sayısındaki artış, dar tanıma göre işsizlikte kâğıt üzerinde/fiktif bir düşüşe yol açtı.

Sudan'da Türkiye'ye gösterilen yer Ürdün'e verildi

Mine ATAMAN

13 Aralık 2023 Çarşamba

5 yıl boyunca Sudan'a yapılan ziyaretlerin ulaşım masraflarını Sudan hükümeti karşıladı. Sudan, tarım projesinin şehir efsanelerini bolca okuyanlara biraz da gerçekler.

Türkiye'nin Sudan'da 5 milyon dönümlük araziye 99 yıllığına kiraladığını 2021 yılı kurak yazında duyurdu. Gıda Tarım ve Ormancılık Bakanlığı ile Sudan'ın ilgili bakanlığı arasındaki sözleşmenin tarihi oldukça eski 3 Mayıs 2012. Çalışmaları yürütecek şirket 2018'de 13 milyon 300 TL sermaye ile kuruldu, şu anda 22 milyon TL'si var. Koordinasyonu yapan Tigem, Sudan'a ekipler gönderip toprak örnekleri alıyor.

Ofis kuruluyor, arazi bakılıyor, üretim planı yapılıyor. Aslında amaç bölgede mihmandarlık yaparak özel sektöre kiralama yapmak. Cumhurbaşkanı yardımcısı Fuat Oktay, Sudan'daki projeyi takip ediyor. Türkiye'de kurulan şirketin yönetim kurulunda 3 kişi var. Şirket'in Sudanlı yetkilisine toplamda 32 bin TL ödendi.

Yönetim kurulu üyelerine 2018'de 3 bin TL ile başlayan ödeme takvimi en son 2022 yılında 7 bin TL ile bitti. Proje ile ilgili seyahatleri Sudan karşılıyor, sadece Tigem'den giden çalışanlara harcırah ödeniyor. Sudan'daki iç çatışmalar, istikrarsızlık, güvenlik sorunları, demokrasi olmayışı derken orada yapılan tüm çalışmalar her darbe ve hükümet değişikliği ile sekteye uğradı.

Sudanlı yetkililer sürekli farklı yer gösterdiler, ilk gösterdikleri ve etüd edilen verimli toprakları sonradan Ürdün'e verildi, şu anda yemyeşil. Giden ekipler çatışmaların arasında kaldı. Türkiye defalarca vazgeçmek istedi, Sudan hükümeti sürecin devam etmesi için ısrar etti. İkili ilişki gereği süreç uzatıldı.

Soru şu; Uzakdoğu'da başarılı operasyonlarla Filistinli kurtaran, Karadeniz Tahıl Koridoruyla dünyaya tokluk vadeden Türkiye nasıl oluyor da Sudan'daki tarımsal yatırımı güvenli hale getiremiyor, sağlıklı bir ilişki tesis edemiyor. Konu ile ilgili rapor defalarca Cumhurbaşkanlığı'na iletilmesine rağmen neden bir çözüm üretilmiyor, süreç neden bu kadar uzadı?

Kemer sıkma politikaları çerçevesinde Sudan'da tarım hayali bitti ama dedikodusu bitmek bilmiyor. Sudan'da olmasa da Türkiye mutlaka sınır dışı tarımsal yatırımları gündeminde tutmalı. Nüfus artışı, iklim krizi, enerji talebi, tarıma elverişli arazi ve su kaynaklarının tükenmesi gelişmiş ülkeleri sınır dışı tarımsal yatırımlara ve arazi kiralamaya itiyor. Dünyada kişi başı toprak büyüklüğü 0,20 hektar iken Avrupa Birliği vatandaşları yılda 1,3 hektarlık toprak ve tarımsal ürün tüketiyor.

Özellikle de Sahra altı bölgesinin geniş arazileri çok uluslu konsorsiyumların, ülkelerin iştahını kabartıyor. Yatırımcılar, yerel çıkar ilişkilerinin ağına giriyor. Etik mi, modern sömürgecilik mi, yoksullara yardım mı? İçeride güç naraları ile seçime hazırlanan Türkiye'nin Çevre ve Şehircilik Bakan Yardımcısı Fatma Varank, Cop 28'de; "gelişmekte olan fakir ve kırılgan ülkeyiz, lütfen bize de kayıp hasar fonundan yardım edin" diyerek ele güne muhtaç imajımızı perçinliyor.

Türkiye 2002'de 18 milyon hektar tarım arazisinde 32 milyon ton üretim yaparken, 2021'de 16 milyon hektarda 306 milyon ton üretim yaptı. Tarım topraklarının yüzde 60'ı 20 yıl içerisinde çöl olacak. Hayıflanacağımıza yeni stratejiler belirlemeliyiz. 2020'de İngiltere Kirkby'de Michael Whitty; COVİT 19'un telefon vericileriyle bağlantılı olduğuna inanıp Vodafone'a ait bir direği ateşe verdi.

Yapılan araştırmalarda şahsın internette konuyla ilgili saatlerce süren araştırmalar yaptığını ortaya koydu. Benzer örnek çok. Temelde hepimiz "temel düzeyde yanlış bilgiye duyarlıyız." Yanlış bilgiye, hurafelere inanmak bir hastalık. Hastalığa en çok tarım ve gıda endüstrisinde maruz kalıyoruz. "Ata tohumu, tohum takas, GDO" şehir efsanesinin en çok olduğu başlıklar.

Dezenformasyon aşısı üretildi

Yanlış bilginin toplumlar ve ülkeler açısından ne denli tehlikeli olduğu gerçeğinden yola çıkarak "dezenformasyon aşısı" icat edildi. Profesör Sander Van Der Linden "Kusursuz" kitabında, aşığı gerekliliğı ve uygulama şeklini anlatıyor.

Yanlış bilgi ve tehlikeli fikirler beynimize tutunup, bilincimizin derinliklerine yerleşip; düşünce, duygu ve hatırlarımıza sızıyor. Yanlış bilgi virüsü temel bilişsel mekanizmaların bazılarını ele geçiriyor. Tedavisi için henüz antibiyotik olmasa da psikolojik aşı üretildi. Aşı mantığı aslında aynı, insanlara zayıf dozda sahte haber verilip çürütülerek zamanla yanlış bilgiye karşı zihinsel antikor geliştirmeleri sağlanıyor.

Velhasıl; "Türkiye'nin Sudan'daki tarım yatırımı bitti, tarımda dışa bağımlıyız, çiftçi ölüyor" gibi başlıkları okurken aşığı ihtiyaç var mı yok mu bakmak lazım. Yoksa rahmetli İsmail Cem'den "Türkiye'de Geri Kalmışlığın Tarihi'n" okumaya doyamayacağız.

Abdulkadir Selvi

Seçil Erzan olayında kamera kayıtları tahrif edilmiş

SEÇİL Erzan'ın aralarında ünlü futbolcuların da bulunduğu fon oluşturup dolandırıcılık yaptığı iddiasıyla açılan davada ilginç olaylar ortaya çıkmaya başladı.

1-Seçil Erzan, mahkemeye verdiği yeni ifadesinde Denizbank Genel Merkezi'nde zorla alıkonulduğu ve tehdit edildiğini iddia etti.

2-Seçil Erzan'ın makam odasını ve Denizbank şubesine giriş çıkışları gösteren kamera kayıtlarının tahrif edildiği, bazı görüntülerin silindiği ortaya çıktı. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı suç delillerini yok etme iddiasıyla Denizbank yöneticileri hakkında soruşturma başlattı.

ÜNLÜ FUTBOLCULAR

İsterseniz önce Seçil Erzan'dan başlayalım. Seçil Erzan'ın ponzi yöntemiyle aralarında Galatasaray'lı eski futbolcular Arda Turan, Emre Belözoğlu ve Selçuk İnan'ın da yer aldığı eski futbolculardan yüksek kâr vaadiyle 45 milyon dolar aldığı tespit edilmişti.

Denizbank Levent Büyükdere şubesi müdürü olan Seçil Erzan, Fatih Terim fonu adı verilen işlemi yaparken Denizbank Genel Müdürü Hakan Ateş ile Genel Müdür Yardımcısı Mehmet Aydoğdu'nun ismini güvence olarak kullanmıştı.

FON OLAYI NASIL PATLAK VERDİ

Bülent Çeviker'in dolandırıldığı iddiasıyla 31.3.2023 tarihinde Denizbank Genel Merkezi'ne yaptığı başvuru üzerine Denizbank avukatlarının şikâyeti nedeniyle 7 Nisan 2023 tarihinde İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı Seçil Erzan hakkında soruşturma başlatmıştı. Fon olayıyla ilgili şikâyet üzerine harekete geçen Denizbank

yöneticileri Seçil Erzan'ı orlu'daki evinden alarak üç gün süreyle Denizbank Genel Merkezi'nde sorgulamışlardı.

SEÇİL ERZAN'IN İLK İFADESİ

Seçil Erzan ifadesinde, "9 Nisan'da beni korumalar eşliğinde Zincirlikuyu'daki Denizbank Genel Müdürlüğü'ne götürdüler. Koluma serumlar takılarak bana bu işi banka dışında yaptım diye söyledirdiler. 9 Nisan Pazar günü akşam saatlerinde, bu sefer Hakan Ateş bankaya geldi. Bulunduğumuz toplantı salonuna girerek, 'Kızım biz zaten insanların parasını vereceğiz ama ortada bir enkaz var, kimden ne aldıysan söyle zaten bu bir zimmet değil, zimmet olsa sen yıllarca içeride çürürdün, bu sebeple de kendin banka dışında ne aldıysan onları söyle, sen bizi koru biz de seni koruruz' dedi" denildiğini anlatmıştı.

TEHDİT EDİLDİM

Seçil Erzan tutuklandıktan sonra İstanbul 16.Sulh Ceza Hâkimliği'ne verdiği ifadesinde ise, Denizbank Genel Merkezi'nde zorla alıkonulduğunu ve tehdit altında ifadesinin alındığını iddia ediyor.

Seçil Erzan, "Olay ortaya çıktıktan sonra bankanın genel merkezinde 3 gün zorla tutuldum. Bana banka yöneticileri kesinlikle paraları dışarıda aldığını söyleyeceksin, bankanın bu durumdan haberdar olmadığını beyan edeceksin dediler ve bu yönde baskı yaptılar. Bana avukat tutacaklarını ve savunmama yardımcı olacaklarını beyan ettiler. Ben paraları bankanın içerisinde aldım. Beni tehdit ettiler, seni öldüreceğiz dediler, evime geldiler, sürekli baskı altındaydım. Fon adı altında bana para aldıldılar. Ben hiçbir zaman bankaya gitmemelik yapmadım" diye ifade veriyor.

SORU İŞARETLERİ

Denizbank tarafından yapılan açıklamada Seçil Erzan'ın banka genel merkezinde sorgulandığı kabul ediliyor. Ama öyle iyi davranıldığı anlatılıyordu ki, neredeyse prim verip, pamuklara sarmadıkları kalmış. Bu noktada bankanın bu işten sıyrılma çabasını anlıyorum. Seçil Erzan'ın bu ifadeyi kendisini kurtarmak için vermiş olabileceği ihtimalini gözardı etmiyorum.

Ama ortada bir de suç delillerinin yok edilmesi iddiası var. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı TCK'nın 281 Maddesi'ne göre soruşturma yürütüyor.

18 GÜN SONRA TESLİM ETMİŞLER

1- Banka yönetiminin görüntüleri şubeden 10 Nisan'da almasına rağmen görüntüleri Mali Suçlarla Mücadele Müdürlüğü'ne 28 Nisan'da teslim ettiği ortaya çıktı. Kamera kayıt görüntüleri incelendiğinde kamera kayıtlarının tahrif ettiği kuşkusu oluştu.

BİLİRKİŞİYE GÖNDERİLDİ

2- İstanbul 6. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından Seçil Erzan'ın odasını da gösteren 77 kameranın kaydı incelendi. Seçil Erzan'ın odasını gösteren 14 materyalde video programının sağlıklı çalışmaması nedeniyle görüntülere ulaşılamadı. 2 materyalde görüntü kaybı, 7 materyalde CD üzerindeki kamera saatlerine ait bilgilerin kamera kayıtlarıyla uyuşmadığı anlaşıldı. 2 materyalde ise herhangi bir kamera kaydı tespit edilemedi. Bunun üzerine kamera görüntüleri incelenmek üzere bilirkişiye gönderildi.

Kamera kayıtlarıyla ilgili ayrıntılı inceleme elimde. Ancak burada her birinden bir örnek paylaşmakla yetineceğim.

KAMERA KAYIT GÖRÜNTÜLERİ SAĞLIKLI ÇALIŞMIYOR

1) 21.3.2023 08.30-12.00 DVR numaralı CD incelendiğinde materyal içerisinde banka müdürünün odasını gösteren kamera görüntülerine kayıtlı video programının sağlıklı çalışmaması nedeniyle ulaşılamamıştır.

GÖRÜNTÜ YOK

2) 28.3.2023 15.30-18.13 DVR 2 numaralı CD incelendiğinde bahse konu materyal içerisinde herhangi bir kamera kayıt görüntüsüne rastlanmamıştır.

KAMERA KAYIT GÖRÜNTÜLERİ UYUŞMUYOR

3) 04.04.2023 08.29-08.36 DVR 2 numaralı CD incelendiğinde materyalin üzerinde 08.30-11.55 saatleri yazmasına rağmen kayıtlı görüntü içeriğinde 08.29-08.36 saatlerine ait görüntü kaydının olduğu ve bu saatler arasında banka müdürünün odasına giriş çıkış olmadığı tespit edilmiştir.

GÖRÜNTÜ KAYBI TESPİT EDİLDİ

4) 07.04.2023 tarihli kamera kaydı görüntülerinde banka müdürünün odasını gösteren toplam 3 adet Cd materyal incelenmiş, ilgili materyal içerisindeki tüm kamera kayıt görüntülerinde 12.36-14 ile 12.40-44 arası görüntü kaybının olduğu tespit edilmiştir.

Bakalım yargılama süreci ilerledikçe daha nelere tanıklık edeceğiz. Eğer Denizbank tarafından kamera kayıtlarının tahrif edildiği, delillerin yok edildiği gibi bir sonuca ulaşırsa, yandı gülüm keten helvası demektir.

Esfender KORKMAZ

Asgari ücret ve yoksulluk

Türkiye’de asgari ücret kararı tüm çalışanları ilgilendiriyor. Çünkü;

*Genel olarak ücret artışlarında asgari ücret artışı bir gösterge olarak kullanılmaktadır.

*Türkiye’de çalışanların yüzde 57’si asgari ücretle çalışıyor.

DİSK’in araştırmasına göre, Avrupa Birliği ortalaması olarak asgari ücretle çalışanların toplam çalışanlar içindeki payı yüzde 9’dur. En düşük oran Hollanda yüzde 3 ve en yüksek oran Romanya yüzde 21’dir. Türkiye’de ise yüzde 57’dir.

Dahası, asgari ücret tespitinde hükûmet TÜFE’yi emsal gösteriyor. Gerçekte ise çalışanları doğrudan etkileyen geçinme endeksi ile TÜFE arasında fark var. Söz gelimi İTO geçinme endeksi 12 puan daha yüksek çıkıyor. Ayrıca çalışanların harcama sepeti içinde daha yüksek paya sahip gıda fiyatları da her zaman TÜFE’den daha yüksek çıkıyor.

Sonuç; asgari ücret sorunu gelir dağılımında bozulmaya yansıdı. Aslında küreselleşme, Türkiye gibi cari açık veren gelişmekte olan ülkelerin kaynak kaybetmesine ve cari fazla veren ülkelere göre yoksullaşmasına neden oldu. Bunun üstüne de ücretlerin reel olarak azalması eklenince gelir dağılımı bozuldu. Yoksulluk arttı.

Gelir dağılımı bir ekonomide yaratılan gelirin, nüfusa ne oranda paylaştırıldığını gösterir.

Bir ülkede gelir dağılımının toplum vicdanını rahatsız etmeyecek bir adalet içinde dağıtılması gerekir. Bu dağılım birincil gelir dağılımı olarak emek, sermaye, toprak ve girişimci gibi faktör sahiplerine giden gelir paylarını, ikincil gelir olarak devletin; kaynakların etkin kullanılması, vergi ve teşvik politikaları, sosyal yardım programları ile istihdam ücret ve fiyat kontrolleri yoluyla gelirin yeniden dağılımına müdahale etmesi ile gerçekleşir.

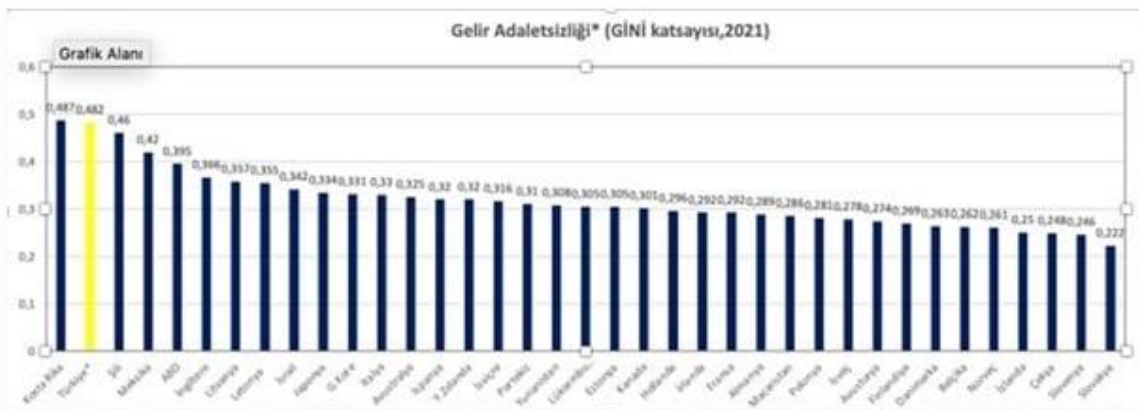
TÜİK Türkiye gelir dağılımı ölçütleri olarak; Gini Katsayısı ve yüzde paylar analizini kullanıyor.

1- Gini Katsayısı; Gini katsayısı 0 ile 1 arasında bir değerdir. Sıfıra yaklaştıkça gelir dağılımında eşitliği, bire yaklaştıkça ise gelir dağılımında bozulmayı gösteriyor.

TÜİK verilerine göre; 2005 yılında Gini Katsayısı 0,380 idi. Bu katsayı giderek büyüdü ve 2022 yılında 0,487 oldu. (Aşağıdaki grafik) Bu demektir ki AKP iktidarı döneminde gelir dağılımı aşırı bozuldu.

OECD'nin; "Growing Unequal?: Income Distribution and Poverty in OECD Countries" Büyümede eşitsizlik; OECD Ülkelerinde Gelir Dağılımı ve Yoksulluk, raporunda; Gelir eşitsizliği 2000 yılından bu yana Kanada, Almanya, Norveç, ABD, İtalya ve Finlandiya'da önemli ölçüde artmış, İngiltere, Meksika, Yunanistan ve Avustralya'da ise azalmıştır. Bu raporda diğer ülkelere ait 2021 yılı verileri, Türkiye için ise 2018 verileri kullanılmış ve Türkiye gelir dağılımının en bozuk olduğu 4 ülke olarak gösterilmiştir.

2- Yüzde paylara göre; 2014-2022 yılları arasında halkın en düşük geliri alan ilk yüzde 20'sinin, toplam gelirden aldığı pay, yüzde 6,2'den yüzde 6'ya gerilemiş; buna mukabil en yüksek geliri alan beşinci yüzde 20'sinin payı ise yüzde 45,9'dan yüzde 48,0 yükselmiştir. Buna orta gelir tuzağı denilir. (Aşağıdaki tablo.)

20'lik gruplar itibarıyla yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirinin dağılımı 2022		
Yıl	İlk yüzde20 (En düşük)	Son yüzde 20 (En yüksek)
2014	6,2	45,9
2015	6,1	46,5
2016	6,2	47,2
2017	6,3	47,4
2018	6,1	47,6
2019	6,2	46,3
2020	5,9	47,5
2021	6,1	46,7
2022	6.0	48,0

Son 7 yılda zengin-fakir farkı 7,4 kattan 8 kata yükselmiş.

OECD 37 ülkesi içinde bu katsayının, en yüksek olduğu ülke Kosta Rika ve en düşük olduğu ülke Avusturalya'dır. Türkiye de 8 katsayısı ile OECD içinde zengin-yoksul eşitsizliğinin en yüksek olduğu beşinci ülkedir.

Gelir dağılımının aşırı bozulması, ikili piyasa yapısı oluşturur. Ücretlerde reel artış olmaz ise, emek verimliliği düşer. Sosyal sorunlar oluşur. İstikrar dikiş tutmaz.

İbrahim Kahveci

Müthiş dengenin arka planı!

Önceki gün açıklanan iki veri:

İşsizlik oranlarında tarihi başarı geldi ve işsizlik oranı Ekim ayı itibari ile %8,5 oldu. Bakın bu oran işgücüne katılımın yüzde 53,1 olduğu zamanda geldi. Yani başarı kayıtsal değil, reel bir durumu ifade ediyor.

Son 3 yılda +15 yaş nüfus 2 milyon 654 bin kişi artıyor. Normalde bu yeni nüfusun yüzde 53'ü olan 1,4 milyon kişi işgücü piyasasına gelmesi gerekirken tersine eski ümitsiz işsizlerin de eklenmesi ile işgücü piyasası 3 milyon 720 bin kişi artıyor. Ve çok daha önemlisi yeni iş bulanların sayısı: Son üç yılda tam 4 milyon 829 bin kişi iş bulmuş.

Böylece son üç yılda her 100 çalışanın yanına yeni 16 çalışan daha eklenmiş oldu.

Dönüp İş-Kur verilerine bakıyoruz. Üç yıl önce ekim ayında 3 milyon 072 bin kayıtlı işsiz vardı. Şimdi bu sayı 2 milyon 381 bin kişiye düşmüş durumda. Son 11 ayda 1 milyon 083 bin kişi İş-Kur vasıtası ile işe yerleştirilmiş oldu.

Ve işsizlik maaşı alanlar... Bu yılın başında 461 bin kişi işsizlik maaşı alırken, kasım ayı itibari ile işsizlik maaşı alanların sayısı 370 bin kişiye düşmüş oldu.

Kısaca istihdam tarafı gayet iyi görülüyor. Başarı çok yüksek...!!!

Gelelim ödemeler dengesine, yani ülkemizin genel döviz akışına...

Seçim öncesi yıllık cari açık -60,3 milyar dolara kadar çıkmıştı. Ekim ayı itibari ile cari açık yıllık bazda -50,7 milyar dolara kadar geriledi.

Ama haziran-ekim ayları itibari ile son 5 ayda cari açık sadece -3,2 milyar dolar olmuş. Buna karşılık portföy yatırımlarından ve dış borçlanma yolu ile 23,7 milyar dolar döviz gelışı olmuş. Ve net hata noksan kaleminden de 6,6 milyar dolar giriş

13.12.2023

olunca son 5 ayda ÷lkemizin döviz rezervinde +27,0 milyar dolarlık iyileşme yaşanmış oldu.

Zaten Merkez Bankası rezervlerinde de bu son 5 ayda aynı seviyelerde döviz artışı olduğunu görüyoruz.

Şimdi iki veriyi birleştirelim: Bir tarafta dış açık hızla azalırken diğer tarafta istihdam artışı devam ediyor.

Müthiş bir denge...

Alt detaylarda sorunları biliyoruz ama bu ana denge bile başlı başına bir övgüyü hakkediyor.

Alt detay sorunlarından şunu sorabiliriz: İstihdam artışı neden ücret artışına yol açmıyor? Hatta istihdam artışı ve işsizlik azalışı ile beraber olması gerekenin tam tersine ücretler de gerilemeye devam ediyor.

Bunu başarmakta bir başka müthiş denge olsa gerek.

İstihdam artışı hizmetler ve sanayi sektöründe yoğunlaşmış. Hizmetler sektöründe ölçmek zor ama mesela sanayi sektöründe son üç yılda üretim yüzde 13,5 artarken istihdam artışı yüzde 22'lere çıkmış.

Oysa oranlar tam tersi olmalıydı. Normalde üretim artışının bir kısmı kadar istihdam artışı beklenirdi. Ama burada da müthiş bir denge sağlanmış.

Şimdi gelelim işin özetine...

“Bakın faiz artıyor ama enflasyon da artıyor” düşüncesi nasıl ki kısa vadede doğruymuş gibi gözükse de aslında hiçbir gerçeklik ifade etmiyor. Çünkü faiz artışı etkisini henüz tüm piyasalarda göstermiş değil.

Özellikle reel sektörde henüz faiz artışının talep kısılma etkisi dış ticarete yansımamış durumda.

Dış dengede sağlanan iyileşmenin tamamı enerji ve altın faturasından kaynaklanıyor. Henüz tüketim malı ithalatında bir kesilme yaşanmadı.

Aynen bu durum istihdam piyasasında da etkisini göstertiyor ve henüz kemer sıkma politikası reel verilere etki etmemiş durumda.

Maalesef başlıkta değindiğimiz gibi “müthiş denge” sürdürülebilir bir durum değildir. Önümüzdeki aylarda bunu özellikle yerel seçimlerden sonra net olarak izleyeceğiz. Bir tarafta üretim düşüşü, diğer tarafta istihdam kaybı mecburen yaşanacaktır. Talep kısılması gerekiyor ki enflasyon düşebilsin.

Ama bizim burada üzerinde duracağımız asıl konu şudur: Türkiye verimsiz bir alanda hızla ilerliyor. Bunu ihracatın teknoloji seviyesinden de görüyoruz.

Bizler Avrupa’nın orta-orta üstü teknoloji üretim bölgesi olmaktan çıkıyor ve bunun yerine eski Çin’in ucuz işgücüne dayalı düşük teknoloji alanındaki boşluğu dolduruyoruz.

Nass politikası ile “Çin Modeli” diye ağızlarından ilk kaçırmışlardı ama maalesef o durum gerçekleşiyor.

Düşük teknolojiye dayalı üretim alanlarına geçiyor ve aslında Türkiye ilerlemek yerine gerileyen bir ülke konumuna sürükleniyor. O müthiş dengenin bize gösterdiği tam da budur.

Türkiye’yi kaybediyoruz... Ruhuna Fatıha okuyabilirsiniz... Aslında bunu biz yaptık ve bizler bu ülkeyi eski Çin haline getirmeyi istedik.

Okullara kaliteli öğretmenler yerine imamların atanmaya başlanması da bunun bir başka tezahürü...

Maalesef bu iş bitmiştir.